

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er rehovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Ba-midbar

Shelomoh ben Yitṣḥaq

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

᠔

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9964

הוא : בא והיטה להם לחקת עולם ומורה
 מיר הנדה יכבס בגדיו והנצל במי הנדה
 יטמא עד הערב : כב וכל אשר יגע בו
 הטמא יטמא והנפש הנגעת תטמא עד
 הערב : פ א ויבאו בני ישראל
 כל העדה מדבר צן בתדוש הראשון וישב
 העם בקדש ותמת שם מרים ותקבר שם :
 ב ולא היה מים לעדה ויקחלו על משה
 ועל אהרן : ג וירב העם עם משה
 ויאמרו לאמר ולא נניענו בגוג אחינו לפני
 יהוה : ד ולמה הבאתם את קהל יהוה
 אל המדבר ונה למות שם אנחנו ובעינינו :
 ה ולמה הגליתנו ממצרים להביא אתנו
 אל המקום הרע הזה לא מקום זרע ותאנה
 וגפן ורמון ומים און לשתות : ו ויבא משה
 ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד
 ויפלו על פניהם מרא כבוד יהוה אליהם :
 ז וידבר יהוה אל משה
 לאמר : ח קח את המטה והקח את
 העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל
 הסלע לעיניהם ונתן מימיו וקוצאת להם
 מים מן הסלע והשקית את העדה ואת

שלישי שני

מסאב הוא : בא ותתי להון לקים עלם
 ודודי מי אך ותא צבע לבושוהי ודיקרב במי
 אדיותא יהי מסאב עד רמשא : כב וכל
 דיקרב ביה מסאב יהי מסאב ואינש דיקרב
 ביה יהי מסאב עד רמשא : א ואתו בני
 ישראל כל כנשתא למדברא רצן בירחא
 קדמאה ויטיב עמא ברקס ומיתת תמן מרים
 ואתקברת תמן : ב ולא הוו מיא לכנשתא
 ואתכנשו על משה ועל אהרן : ג ונצא
 עמא עם משה ואמרו למימר לנו דמתנא
 במותא דאחנא מדס יי : ד ולמא אעילתון
 ית קהלא דיי למדברא הרין לממרת תמן
 אנחנא ובעידנא : ה ולמא אסקתונא
 ממצרים לאיתאה יתנא לאתרא בישא הרין
 לאיתאר כשר לבירת דרע אף לא תינין
 וגופנין ורמונין ומיא לית למשתי : ו ועל
 משה ואהרן מדרקס קהלא ל תרע משכן
 זמנא ויפלו על אפיהון ואתגלי וקרא דיי
 להון : ז ומליל יי עם משה למימר :
 ח סב ית יהושרא וכנוש ית כנשתא את
 ואהרן אחוך ותמללון עם ביפא לעינהון
 ונתן מוהי ותפיק להון מיא מן ביפא ותשקי

בעידם

רשי

ית

מסאב כדאיתא בשבועות (שבועותיו) (כא) זכות מוהנדה . (גדה ט' זמא יד) רבתינו אחות שהיה טהור זה כל 55
 שהיה טהור זה טהור טהורה חזרה לטהור בגדים שגלו עה שחין כמנהג זיה שהוליו כלעין וזה לומר לך שאינו טהורין עד שיא טהור
 שיגור הוליה והנוגע יטמא . וליו טהור כמסוגל בנדים : (ככ) וכל אשר יגע בו . בטמא זה שכטמא כמת יטמא : והנפשו
 דנגעת . כו בטמא עת : הטמא עד הערב . כאן למדנו שהמת חבי אמת הטומאה והנוגע בו אכ הטומאה ומטמא חרס זהו הרוש
 למי שחצה והלכותיה . ואל העתקתי חיסיו של רבי טהור הרשן חרו : (ב) וקח אלה . משלם כס טהור פרקו טהור כוזה
 לנגל משלם כן יסיונו לכמה משלם : פרה אדומה . משללן טהור שטיף פלסין של חלך חסיו תכל חיותקת הוליה כן תכל פרה
 ותכפר על העגל : ארומה . על זה (ישעיה) אם יאדיו כחילוע שהחא קרין חרס : חכומה . על שם ישראל שהיו תמימים
 ונעשו כו כעל חוון תכל זו ותכפר עליהם זמורו בתקות : לא עלרה עלירה עור . כס שפרקו עליהם עול שחיס : (ג) אל
 אלעזר

אויגמא ל'א אויגמא עליו מסאב הוא : בא זקהו לכו ללקים עליהם ולחוד ביהא דמדי בני אריתא יצעע לבישא
 ודקרב קמי אריתא דהי מסאב עד בקשיא : כב וכל מדעם דקרב ביה מסאבא ולא כהימישא ירוי מסאב ובר
 גש דמי דקרב ביה יהוי מסאב עד בקשיא : א ואתו בני ישראל כל בגשיא למדברא דציו בעשרא זמן
 לערא דגישו ומיסת ממן מרים ואתקרבת ממן : ב ולפוס דבוכותא דמרים איתדוויבת בירא בר שבכח איתגורר
 בירא ולא חוו מוי לבגישהא ואתפנישו על משה ועל אהרן : ג ונצא עמא על משה וצבור למיטר בלוצ
 דמינתא בר מירו אהנא קדם : ד ולקא איתרונו את קהלא בני למדברא הדון וגוי : ה ולקא אסיקתגא
 ממעריב למינתא דמן לאתרא בישיא הרין לא אהר כשר למיב ררע ואיך ל'א למנצב הינוי ונדקנין דידקנין דמיו לית
 לטמי : ו ועאל משה ואהרן מן קדם הירעמיות קהלא לתרע בלשון זמנא ואתדבירו על אשיחו ואתגלו אקרא
 שביקמא בני להרון : ז וצמילי יי עם משה למיטר : ח עב את חוטר נפיא דכנוש את בגישהא אנת
 ואתרו אחרד ותמוין קריכוני את בישא בשמוא ברקא דמפרשא בר הינוי תמניו ותמו מוהי נאין יסרכ לאפיקו מחי אנת
 לתור

דשיי

אלעור הכהן . כסס שיקלנו על אהרן סכח כהן לעצמת העגל ולמי שהארץ עשה את העגל לתורה לו עבודתו על ידו אלו קטתו דעסט
 פניגור : (ד) ושרף את הפרה . כסס ששרף העגל : (ז) עזארה ואזוב ושני תוליעה . שלשה חפצין הללו כנגד שלשת חלשי
 איס שנפלו בעגל וארץ הוה הנכוה מכל החילנות ואזוב כחיים סיון שהנכוה סתגהה וזמטל יסיל את עלמו כאזוב ותוליעת ויתכפר לו :
 (ח) למשכבתה . כמו שפסע העגל שמוך לדורות למרענות ואין לך פקודה שאין בה מסקודת העגל שנאמר (שמות לב) וביום
 מקדו ופקדתי וגו' . וכסס שהעגל מנטקא כל העוסקין בו כך ביה תנמא כל העוסקין בה וכסס שנטהרו באפרו של אהרן (שם) ייור על
 מני המים ונגזור כך ולקחו לטקא חופר שריפת החטאת ונועד : (א) כל הפרה . עדה השלמה שכבר נתנו מתי מדבר ואלו פרמו
 למיים : ותמת עם מרים . (מ"ב"ה) לתהכסכה מיתת מרים למדת פרה הדומה ליוור לך מזה קרבות מכפרין (ט"ח) אבוש
 שפרה הדומה מכפרת) חץ מיתת לדיקס מכפרת : ותמת עם מרים . (שם) חץ היא כנשיקה מתה ומפני מהלכא נאמר בה על פי'
 שחיגרדך כבוד של מיעלה זכארת כחמר (במדבר לו) על פי' חללס מטעי : (ב) זלא היה מים לערה . מבחן של מ' סנה
 היה להם הכפר טובות מרים : (ג) זלו מענו . כלווי אנונינו : בנות אהינו . כמיתת אחינו בדבר למד שמייתת למא זמנא
 עונה : בגוע . סס דבר הוא כמו כמיתת אחינו ולא יתכן לט' אנו כמיתת אחינו סאס כן סיהלו לנקד בגוע : (ג) (ח) ואת בעדרם .
 במדרש

באר דחובות דקדוקי דשיי

(א) דלא לומר בכלתי דביקות העם דכר הוא גוע בשי קשתין כמו אפון וכדביקות אפון העיר קיוון גוע כדביקות גוע אחינו
 חה כמיתת אחינו (אין שטרעכץ סין . אומרו בדרת) וזדר קאמר ולא יתכן וכו'
 מקסא את עלמו דלמח קינע הוא למען מקור ודף שמקור לכא שאורת לשון עכר חה כמיתת אחינו (וואל יאויין שטארטן אומרו כריכר) על
 זכ

דשבי

(כ) זכנש הנזנית בלותה שתפ בוטת תטמא עד הערב בימות אבי אבות הטומאה : (ה) ותמת עם מרים כמדע דראשק הנזע
 שלסוף ארבעים שנה שהיוות אהרן אחריה כמדע הקמימי בשנת ארבעים לנחת בני ישראל כדכתיב בפרשת אלה ומסעי :
 (ח) קח את הוטת . מלפני העדות . וכדכתיב אל הסלע . לאלהה בק"ס לקחת את הטומא להכות בו הסלע . כמו שעשה דרבידיס
 שתנוק עם זכית כלור ואלו מנמומי . אלף הכהנה לוח לקחת להאות בו קיימרי שלכס כדכתיב למענרע ללות לכני מרי . אטש
 כדכתי

מכרל יופי

<p>הגדה) - במכלל בינוני ובסוף כדרי - ובשרשים אמרו וכוונתו זכרתם לברכה כי המזה גהור אל על הגועא הוא אומר שרוא טמא שמימא חמורה לטמא בגוי' שעליו מה שאין כוונתו שהניע אינו טעון כבוד גוי' שמימא עד ודיעות כמי הגדה ישמא עד ודיעות ומה שהוציאו בלשון מורה</p>	<p>אש היו עם ואם היה הנזע שפא סנה אסר אסר כזה על חאלל לא יוכל להיות על כשאר : זכנש כדרי וענין ההזאה ידוע כענין הטמאק : ב (ג) קינע - מקור בפלס חלכיח לשבג אדני המלך : (ה) (תעלתנו) בכנין סרה</p>
---	--

בעיקרם: ט ויקח משה את המטה מלפני יהוה כאשר צוהו: י ויקהל משה ואתהרן את הקהל אל פני הסלע ויאמר להם שמעו נא המרים המן הסלע הזה ונצא לכם מים: יא וירם משה את ידו ויד את הסלע במטהו ופעמים ויצאו מים רבים ותשת הקנה ובעיקרם: ס יב ויאמר יהוה אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם: יג הטה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את יהוה ויקדש גם: °

ס יד וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום כה אמר אחיד ישראל אתה ידעת את כל התלאה אשר מצאתנו: טו וירדו אבתינו מצרימה ונשב במצרים ימים רבים וירעו לנו מצרים ולאבתינו: טז ונצצק אליהנה וישמע קלנו וישלח

רביעי

יתכנשתא ויתבעיריהון: ט ונסיב משה יתחושרא מן מקדם יי כמה דפקדיה: י וכנישו משה ואתהרן יתקהלא לקדם כיפא ואמר להון שמעו קען סדבניא המן כיפא הדין נפיק לכון מנא: יא וארים משה יתידוה ומתא יתביפא בחוטריה תרתין זמנין ונפקו מנא סניאי ושתיאת כגשתא ובעיריהון: יב ונאמר יי למשה ולאהרן חלף דלא הימנתון במימרי לקדשותי לעיני בני ישראל לכן לא תגלון יתקהלא הדין לארעא דיחביית להון: יג אטון מי מצותא דנצו בני ישראל קדם יי ואתקדש בהון: יד וישלח משה אונדין מרקס לות מלכא דאדום כדנן אמר אחוד ישראל את ידעת יתכליעקתא דאשקתנא: טו ונתתו אבהתנא למצרים ויתבגא במצרים וימין סניאין ואבאישו לנא מצראי ולאבהתנא: טז וצלינא קדם יי וקבר צד ותנא ושכת מל אכא ואפקנא

מלאך

רשי

ממצרים

(במדבר רבה) מלאך שם הק"ה על עמונס של ישראל: (י) ויקהל ונומר (שם) וזאת הדתן הקוקחות שהחזיקו מעט את מורסם: המן הסלע הזה נוציא. לפי שלא היה מוריון אותו לפי שהלך הסלע ויש לו כין הסלעים כשנסלק הכתוב וישלח אחרים להס מה להם חזי זה סלע טוב חולבו מים לכן חזר להם: המורים סרכים לזון ייני שמים מורים את מוריהם (ד) המן הסלע הזה שלא נטונו עליו מליח לכס מים: (יא) פעמים. לפי שדאשוכה לא הויתא חלח טיפין למי שלא צוה המוקס להכותו חלח ודברתם אל הסלע וזהו דברו לסלע אחר ולא הויתא אחרו סוף נרד להכות כדאשוכה שחזר (שמות יז) ויכית כלור ומדמן להם אותו סלע וסכנו: (יב) ישלח האמנתם כי. גלה הכתוב שאלו חטא זה סלע היו נכנסו לארץ כד שלא יאחרו עליהם כעון דור הדבד שגזר עליהם שלא יכנסו כן היה עון ששה ואחרן והלא (במדבר יא) הגלן וקבר ושחט קשה מוז חלח לפי שסבת חסך עליו הכתוב וכלן שכמעט כל ישראל לא חסך עליו הכתוב מפני קדוש השם: להקדישנו. שחזר דברתם חלה סלע הייתי מקדש לעיני העדה ואחרים מה סלע זה שחזר מדבר וחינו שנינו וחינו נרד לפרנסה חזים דבורו של מוקס קלוי חזר את: לכן לא הביאו כשכנעו כחו (שמות א') לכן נשכחתי לבית עלי כשכנעו בקרובה שלא ירכבו בתפלה כל כך: (יג) הטה מי מריבה. הם המורים במקום אחר את חלו ראו חזנו כונו פרעה שחזר מען של ישראל לוקה כמים לכן גזרו (שמות א) כל הנן הילוד היחורה תשליכוהו: ויקדש גם. שחזר חסה ואחרן על ידם שכשקם ה' עומס דין כחוקדוהו הוא ירחי ונתקדש על הכריות וכן הוא אומר (ההלים סח) גורא אליהם נתקדשין וכן הוא אומר (ויקרא י) קרוכי הקדש: (יד) אחיד ישראל. מה ראה להוכיר כזו אחיה חלח אחר לו אחים אחת בני חכרבים שחזר לו (בראשית טו) כי נר יסיה ורעד וצל שנינו היה חזנו החובל פדעו: אהה ידעת את כל התלאה. למיך פירש חביכס מעל חבוט (שם לו) וילך אל ארץ מקני יעקב אחיו מפני ששטר חיה היוטע עליהם והטיל עליהם: (טו) וירעו לנו. סכלנו לרות רכות: ולאבנתנו. מלאך שהלכות מוטערים סקפר כשכודענות כלה על ישראל: (יז) וישכע קולנו. ככרכה שסרכנו חזינו (בראשית

לחודך בית בתורשה דכידך ומהתקן להון מיה מן כופא ומשקי ית גנישתא ות בעיריהון : ט ונסיב משה ירו
 חוטר נפוא מן קדם יי היקמא דפקדיה : י וקנישו משה ואהרן ית קהלא לקדם כפא נאמר לרזון משה שקמר
 כרון סודקניא המן כפא הרין אפשר לו להתקמא לכיו מיה : יא וקמף משה ית ירויה
 וקמא ית כפא בחוטריה תרתין זמנין בזמנא הקמא אפישת אדמא וזמנא תנינא נפקר
 מיין סניאין נאשמיצת גנישתא ובעיריהון : יב ונאמר יי למשה ואלהרן בשברעמא
 חולף דלא היבנתון כמימרי לקרשיתי למחמיהון בקני ישראל בגין בן לא תהגעלון ית קהלא הרין לאנעא די אמן
 לרזון : יג הינו מן מציחא דנצו בני ישראל קדם יי על עסק בירא דאיחגיגית נאמקדש בהון במשה נאדברון
 בך איחגיגית להון : יד ונשר משה אנגודין מרקס לרזי מלכא דארזס למימר כדנן אמר אחרך ישראל אנת
 ידעת ית כל אנגי דאשפחאנא : טו ונתתו אברתון למצרים ויתקבא במצרים יומין וגוי : טז וצלנא קדם

באר רהובות דקדוקי רשי

זה חשני אלו הוי לשון מקור גוי לנקוד בקצע הוי וכחולם . (ד) דהא דרשי חין לפרש חלת המורים מענין הוראת איקור והיתר
 סהרו כגנותן דיכר הכתוב לכן קאמר סביבס (ווידר שפניגיר) וכלשון יונישטויס : ומה דקאמר עוד מורים את מוריהס הוא
 פמו דכר אחר או כמו איכמי ורזה לומר אף חס נאמר דהוא ענין הוראת איסור והיתר ג"כ ככון ולאו כשכתון דיכר הכתוב אלא כגנותן סהרו
 למוריהן והינו שמיאנו כדברי מוריהן והורו כהיפוך :

רשב"ם

כדכור דכר אל הסלע לתת מימיו והולאת להס מים על ידי דכורק עם הסלע : (י) ויאמר להם שמעו נא המורים - כמו שהמטה הזה
 שיש בו שקדים מוכיח שהוא למשמרת לאות לכרי מרי . המון הסלע הזה נוציא לכם מים . בשעת הרעות ידו כמטה ויד כזאת הסלע פעמים
 או אמר להם דרך כעס וחמה סבורים אתם שמהן הסלע הזה נוציא לכם מים . ומספק אחר משה כן שטעה כמה שאמר לו הקב"ה קח את
 המטה ולא החיין שדכורו עם הסלע ויאח מונותים אלא כהכאת המטה כמו שעשה כרפידים . ומה שאמר לו הקב"ה ודכרתה אל הפלע היה
 סבור שזו היא (דכור) הסל' הכח' כמטה ולכן הכה פעמיים בסלע כעין חומה וכעס ומספק חס ויציא מים הרי טוב ואם אין הדכר אל
 הסלע אחריו . והק"כ הסכים על ידי משה ללאת על ידי הכאתו ואעפ"כ נענש שהקב"ה מדקדק עם הנדיקים והוא שאמר הקב"ה יען לא
 דיאונתם כי להקדשו על ידי דכורכם אל הסלע . לפי שהוא מדקדק עם הנדיקים אפילו כחוט השערה . ולפי שידעת' חני המפרש שמה
 רכזו לא היה כראש שנגג לעבור על דברי הקב"ה לפיכך אצי וקוק לפרש כי ושה רכימו טעה כמו שפרשתי : (יג) ויקדש כס . שהקדש כמיס
 מכל

מכלל יופי

סרה מים הרבים ובה ווי במקומה שגם היא סימן
 הרבים : (י) (מין הסלע הזה) . ההא כשוא ופרה
 ואינא לשאלה ולתמה אבל היא לאמתה הדבר כן
 כהב הריק"ס בשם המפרשי'
 אבל הויא פירשו לתמה
 וקל לפרש כ"ז . ודר' קכתב
 כיוצא ההא באה לתחלת
 הדברים ואעפ"י שידוע וכן
 המנהג במלות השאלה גם
 כן כמו אי הבר' יאחיד
 מלכטיט מה לך פה אליהו
 והדומים להם :
 המורים המון הסלע הזה שלא נלטינו עליו נוציא לכם מים :
 הנה בענין חטא מי מריכה אחר עליו נגזר על משה והארץ שלא
 יכאול הארץ רבו הדעות וכדקדק צרה אחרס . יש אומרים
 שחטא משה כמה שבעם על ישראל כחנס . ויש אומרים שהיה
 (*) (*)

(טז) (וישלח מלאך) . הוא משה והגביא נקרא מלאך
 לפי 32 לב

מלאך ויצאנו ממצרים והנה אנחנו בקדש
 עיר קצה נבולק: יו נעברה נא בארץ
 לא נעבר בשרה ובכרם ולא נשתה מי באר
 דרך המלך גלד לא נטה ימין ושמאול ועד
 אשר נעבר נבלק: יח ויאמר אליו אדום
 לא תעבר בן-פן בחרב אצא לקראתך:
 יט ויאמרו אליו בני ישראל במסלה
 צעלה ואם מימיה נשתה אני ומקני ונתתי
 מנהם רק אין דבר ברנלי אעברה:
 כ ויאמר לא תעבר ויצא אדום לקראתו
 בגם בגד ובגד הזקה: כא וימאן אדום
 גחן את ישראל עבר בנבלו ויש ישראל
 חמישי מעליו: פ כב ויסעו מקדש
 שלישי ונבאו בני ישראל כל-העדה הר הקר:
 כג ויאמר יהוה אל-משרה ואל-אהרן
 בקור הקר על-גבול ארץ-אדום לאמר:
 כד יאסף אהרן אל-עמיו כי לא יבא אל-
 הארץ אשר נתתי לבני ישראל על אשר-
 מריתם את-פי למי מריבה: כה קח את-
 אהרן ואת-אלעזר בנו והעל אתם הר הקר:
 כו והפשט את-אהרן את-בגדיו והלבשתם
 את-אלעזר בנו ואהרן יאסף ומרת שם:
 כז ויעש משה כאשר צוה יהוה ויעלו אל-

הר

רשי

ממצרים והא אנחנא ברקס קרתא דבשטר
 תחומך: יו נעבר-כען בארץך לא נעיבר
 בחקל ובכרם ולא נשתי מינוגוב באורח מלבא
 גזיל לא נסטי לימינא ולשמאלא עד-דנעיבר
 תחומך: יח ויאמר ליה אדומא לא תעבר
 בתחומי דלמא-ברקטלין-בסרקא איפוק
 לקדמותך: יט ויאמרו ליה בני-ישראל
 באורח כבשא נסק ואם-מימך נשתי אנא
 ובעירי ואתן דמיהון לחוד לית-פתגס-דביש
 ברנלי אעיבר: כ ויאמר לא תעבר ונפק
 אדומא לקדמותיה בחיל רבו בידא תקיפא:
 כא וסריבו אדומא ולא-שבקת-ישראל
 למיעבר בתחומיה וסמא ישראל מדנותיה:
 כב ונטלו מרקס ואתו בני-ישראל כל-
 בגשפא להר טורא: כג ויאמרו למשה
 ולאהרן בהר טורא על-תחום ארעא דאדום
 למימר: כד יתכניש אהרן לעמיה ארו
 לא ייעול לארעא דיהבית לבני ישראל על
 דסריבתון ער-מימרי למי מצותא:
 כה דבר ית-אהרן וית-אלעזר בריה
 ואסיק יתהון להר טורא: כו ואשלח ית-
 אהרן ית-לבישודאי ותלבשינון וית-אלעזר
 בריה ואהרן יתכניש נימות תמן: כז ויעבר
 משה

(כו) הקול קול יעקב סאלנו מעקיס ונעקיס: מלאך - זה משה מכלן סהכנאים קרואים מלאכים ואומר (ד"ה בלו) זיהו מלעביס
 סחלאכי אלהים: (יז) נעברה נא בארץך - אין לך לעורר על הירושל סל ארץ ישראל כסס' סלא מרעת החוכ יעסס למ עור סעס לעכור
 דרך ארץך: לא נשתה מי באר - (במרד שרבה) מי סורות היה ל' סלא סך חמר משה אע"פ שיש סידוינו מן סלכול וכסר לסתות סל
 כספה מתנו סלא נקטה מכם סוכלו סים להסל סכס סכלן סידוי סלכול יקנה מן סחכוכ כדי לסינות סת סוססיו -
 דרך המלך גלד זנו - סנו סוססוס סת סהיתנו ולסנו לסלן ולסלן סלכול: (יח) פן בחרב אצא לקראתך - סת סוססיו סוסס
 סקול סאריסכס סכיס וסוססוס (דברים כו) ונעקיו ססוע קולנו וסלי סלס עליכס סמה סהוריסני סכי (בראשית כו) וסל סרכת סמיה:
 (יט) דק אין דבר: אין סוס דכר מוסק: (כ) ובר הזקה - סססספת וקטנו (שם) וסוסס ידי עשו:
 כל

י' וקביל צלותא ושבך חזי מפלאכי שירותא ותתקנא
 ממעבדים וקא אנתנא ברקס קרמא דמתבניא בקטר
 תחוקך : י' נעיבר קדון בארעך לא נשרנא בתול
 ולא נאננס אריסן ולא נבעל נשי גוברין באוכת מלקא
 דבשמיא געיר ולא נסטי לזמינא ולשמאלא להנקה
 בשכילי רשותא עד הנעיבר תחוקך : יח ואמר ליה אדומאה לא תעיבר בתחומי דלמא בשליפי תרב אפיק
 לקדמוך : יט ואמר ליה בני ישראל באפטרטא דמלקא גזיל איז מניך נשתי אנא רבעירי ואיתן דמי
 טמיהון להוד לית פתגם דביש בלחודי אעיבר : כ ואמר לא תעיבר ונפק אדומאה לקדמויה בחיל רב ובידא
 תקיפתא : כא וסריב אדומאה למשבוק ית ישראל
 למעיבר בתחומיה וקטא ישראל מלכותיה דהו מפקדון
 מן קנס מימרא דשמיא דלא למפרא עמהון סריי קרנא
 מטול דער קדון לא מטא זמנא למתנהבא נקמתא דאדום
 בידהון : כב ונמלו מרסן ואתו בני ישראל בר פגשמה לשנורוס אומגוס : כג ואמר ל' למשרי בטנורוס
 אומגוס עד תחום ארעא דאדום למימר : כד ותקניש אתרו לעמיה ארום לא ייעול לארעא דיהבית לבני
 ישראל מטול דפבתון על מימרי במי מצותא : כה דבר ית אתרו וית אלעזר בריה ואסיק יתהון לשנורוס
 אומגוס : כו ואשלה ית אתרו ית לכושי יקר
 פהונקא ומלבישינו ית אלעזר בריה ואתרו ותקנש וימות
 פמן : כז ועבר משה היבמא דפקיד י' יתיה ופליקי

ירושלמי

נעבר בעז בארעך לא גיננס אריסן ולא נשרנא בתול
 ולא נבעל נשי גוברין באפטרטא דמלקא גזיל לא נסטי
 לא לימין ולא לשמאל עד זמן די נעיבר תחוקך :

ירושלמי

רססו ישראל מעליהון בתוון מפקדון אביהון דבשמיא
 דלא יפירו לקבליריון סריי קרנא :

ירושלמי

ותשלח ית אתרו :

לטור

ד'שיי

(כב) כל הערה - כלם שלמים ועומדים ליכנס לארץ שלא היה בהן אחד מאותם שזוהגזירה עליהם שכבר כלומתי מזכר חל
 מזותן שכתוב בהן (דברים ד) חייס כלכם היום : (כג) הר ההוד - הר על גבי הר כתפוח קטן על גבי תפוח גדול ואעפ"י שהעל
 הולך למיניהם ומשה את ההרים שלשה נשארו בקן הר סיני לתורה והר גבו לקבורת משה והר סיני לקבורת אהרן : על גבול ארץ אדום -
 מניד שפני שנתחברו כאן להתקרב לעשו הרשע נפרשו מעשיהם וספרו הדיוק הזה וכן הנביא אומר ליהושפט (ד"ה כב) כהתחברך לרשע
 פרך ה' את יושפיך : (כה) קח את אהרן - בדברים של יחומים אמור לו אשרך שתרצה כתרך נתון לכהן מה שאין אני זכאי
 לכהן (ה) : (כו) את בגדיו - את בגדי כהונה גדולה הלבישה והפשיט מעליו לתתם על בגדו בפניו אמר לו הכנס לזערה וכנס
 דלה מטה מונעת ובר דלוח אמר לו עלה למטה ועלה פשוט ידך ופשת קאון פין וקמן עגוס עיניך ועלם מיד חמד משה לאותה מיתה וזה
 שנאמר לו (דברים לב) כאשר מת אהרן אחיך מיתה שנתאית לה : (כז) ויעש משה - (במדרב רבה) אף על פי שהדבר קשה

באר רהובות דקדוקי רשיי

(כ) משום דעבין לקיחה לא שייכא כי אם כדכר שאין כודות חייס ומיטלטל מיד ליד ולמעוטי גוף האדם דנושא את עצמו לכן קאמר
 בדברי נחומים וד'ה לומר כאשר פשיטנו בדברי נחומים ימשך לך דכר זה כאלו לקחת ביד ממש : דש"י

רשבים

מכל מקום - אל"פ שלא דברו אל"ה סלע : (ח) לא נשתהיבא סלע - כי חייס סיניקדים לאומות סאותוארן : דרך הענק
 במעלה משלת עוכרי ד'חיס המיוחדת לכל העולם :

כלל יופי

לפי שהוא שליו השם - (יז) ולא נשתהיבא - להם שאם ישמחו ימי הנחירות
 י"ח (פן בתרב אצא) - כדרכים יתנו דמיהם על כן
 ענינו שמה : (יט) זנתה מי הבחרות שלהם אלא מן
 מכרה - ענין קבין : ככהות ואסרי קן פלמו לאעור

(כד) (למי מדיבה) :
 הרמז
 במק' בית :
 טוס

והיה ה' לעיני כל העדה: כח וישפט
 משה את אהרן את בניו וילבש אתם
 את אלעזר בנו וימת אהרן שם בראש
 ההר וירד משה ואלעזר מן ההר:
 כט ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו
 את אהרן שלשים יום כל בית ישראל:
 ס א וישמע הכנעני מלך ערד ישב
 הנגב כי בא ישראל בדרך האחרים וילחם
 בישראל וישבו ממנו שבי: ב ויבן ישראל
 עדר ליהונה ויאמר אסנתן התן את העם
 הזה בידי והחרמתי את עריהם: ג וישמע
 יהונה בקול ישראל ויתן את הכנעני ויחרם
 אתהם ואת עריהם ויקרא שם המקום
 חרמה: ד ויסעו מהר ההר
 צנך ים סוף לסבב את ארץ אדום ותקצר

כא

משה במא דפקיד וי וסליקו להר טורא
 לעיני כל כנשתא: כח ואשלח משרת
 ות אהרן ות לבושהו ואלביש יתהון ות
 אלעזר בריה ומית אהרן תמן בריש טורא
 ונחת משה ואלעזר מן טורא: כט וחזו
 כל כנשתא ארי מית אהרן ובכו ית אהרן
 תלתין יומין כל בית ישראל: א ושמע
 כנענאה מלך אדום יתיב דרומא ארי
 אתא ישראל ארצה מאלליא ואגה קרבא
 בישראל ושבא מניה שביא: ב וקיס
 ישראל קיס קדם ויאמר אסיממסר תמסר
 ית עמא הדין בידי ואגמר ית קרויהון:
 ג וקביל וי צלותיה דישאל ומסר ית
 כנענאה וקמר יתהון וית קרויהון וקרא
 שמה דאתרא חרמה: ד ונטלו מהר

טורא

נפש

רשי

לו לא עכב: (בט) ויראו כל העדה. (שם) כשראו משעול אלעזר יורדים וההרן לא ירד אחריו היכן הוא אהרן אמר להם מית אהרן
 אהרן מית שעינד כנענא המלך ויבן ישראל המנופה וישלכו כנו מלאך המות וידבקם משה רחמים והראוהו מלאכי השדת להם מוטל במטה רחו
 והאחינו: כל בית ישראל יתעבים והנשים לפי שהיה אהרן רודף שלום ומטייל אהבה בין כעלי מריבה ובין איש לאשתו: כי נרע: חזקת אני
 שהמתרגם דהא מית טועה הוא אחי מתרגם ויראו ואת חזילו שלא אחרו רבותינו כי זה משמש בלשון דהא אלא על מדרש שנס תקנו עניי כבוד
 וכדאמר רבני אבהו (ר"ה יג) דא"ה אבהו אל תקרי ויראו אלא ויראו ועל לשון זה כופל לשון דהא לפי שהיא כתיבת טעם לזוה שלונעלה הימנו לזוה
 ויראו לפי שהרי מית אהרן חסל על תרגום וזוה כל כנשתא חין לשון דהא כופל אלא לשון אשר שהיא מבורית שמוס אי שנועו חס משום כלשון אשר
 כמו (אויב כא) ואם מדוע לא תקצר רוחי והרכה מפורשים מזה הלשון (שם יד) חס מרועים ימיו (ו) וישמע הכנעני
 שמע שנת אהרן ונשתלקו עניי כבוד כולי כדאיתא בהאש השנה (ר"ה יג) ועמלק מעולם רטויעות מרדות לישראל מזוהן בכל עת לפורענות:
 ירשב הנגב. זה עמלק שנאמר (במדבר יג) עמלק יושב בארץ הנגב וסנה את לשונו לדבר כלשון כנען כדי שיבין יש"חל מתפללים להקב"ה
 לנת כנענים בידים והא חיים כנענים ראו ישראל לטושים כלבושי עמלקים ולטושים לשון כנען אחרו נתפלל סתם שנאמר חס כתון תתן את
 העם הזה בידי: דרך האחרים. דרך הנגב שהלכו בה אורגלים שנאמר (שם) ויעלו הנגב. דבר אחר דרך האחרים דרך התייר הגדול
 המוסע לפניהם שנאמר (שם י') דרך שלשת ימים לתור להם מנחה: וישבו ממנו שבי. חיה אלא שכתב אחת: (ב)
 החרמתי. אקדיש שללם לנבויה: (ג) ויחרם אתהם. בהריגה. ואת עריהם. מרמי גבוה: (ד) דרך ים סוף. כיון שנת אהרן נכאת עליהם
 מלמחה וחרמו לאחריהם דרך ים סוף הוא הדרך שחזרו להם כשנגזר עליהם גורת מרגלים שנאמר (דברים א) וסעו המדברה דרך ים סוף וכאן
 חזרו

באר רחובות דמדוקי רשי

(ו) דס' יכותן החרירה בין שני הדיעות או לאח תרנה להחיות עממן דוקא בעשינות הנקרא כדכתיב ויראו כל העדה כא ירד היו"ד
 והיו עושים מעולה כדבר אחר (דילא ושרחל האכין לזעבין אהרן חיו גסטארבין) וא"כ נפלה הקושי כי באמת הם לא ראו בויעת
 אהרן רק משה ואלעזר כנו שהיו עמו כהר וכו' ומה שכתב לומר כדעת המדרש הנולד כיס. הראה במטה ולפי זה היתר גוס הנמשך אחר המדרש
 הולך לתרגם מילת ויראו כמילת וחזון מילת כי מילת אר'אחזן כל כנישתא (ואי האכין גזעבין ארי מית אהרן דס' אהרן חיו גסטארבין) חכל
 חליכא